

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 09. Aralık 2015
Sayı : 448

727

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA,

Aşağıda yer alan sorularımın İçişleri Bakanı Efkan Ala tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygı ile dilerim. 08.12.2015

Şenal Sarıhan
Ankara Milletvekili

27 Kasım 2015 tarihinde, Erzurum Atatürk Üniversitesinde okumakta olan Z.İ adlı kadın öğrenci, sınıfında sınava girmek üzereyken arkadaşlarının yanında sivil polisler tarafından gözaltına alınmış, işlem sırasında da polisler tarafından okuldaki kimi gruplara hedef gösterilmiştir. Adı geçen kişinin iddialarına göre; gözaltında bulundurulduğu İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şubesinin sorgu odasında; iç çamaşırlarına kadar soyulmuş, bu esnada kanaması ve ağrıları başlamış olduğu halde çıplak şekilde bekletilmiş, dolaştırılmış ve sürekli terörist denilerek onur kırıcı baskı, taciz ve hakaretlerle maruz bırakılmıştır. Tamamen çıplak halde hızlı bir şekilde yere çömelip kalkması istenmiş, tüm bu işlemler sırasında erkek polisler tarafından kapı aralığından izlenmiş, fiziksel ve sözlü olarak yoğun cinsel saldırıya uğramıştır.

Olayın etkisinden kurtulamayan Z.İ.; sürekli takip edildiğini, psikolojisinin bozulduğunu, uyuyamadığını, okula gidemediğini ve sınavlara giremediğini belirtmiştir.

Siyasal iktidarların hukukla sınırlandırılmış olduğu anayasal düzenin öncelikli ilkesi, keyfilik olmaması, hukuki ve meşru koşullarda kişinin onurunun, maddi ve manevi varlığının korunmasını sağlamasıdır. Bunun en anlamlı sonucu; insan hak ve özgürlüklerinin hukuk güvenliği altında olması, yargı ve yürütmenin yasa ile bağılılıktan asla uzaklaşmamasıdır.

Bu çerçevede hukuk sistemimizde işkence ve kötü muameleden korunma hakkı Anayasanın 17. Maddesinde güvence altına alınmıştır. 17. maddenin üçüncü fıkrasında ;“Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz, kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.” Denilmektedir. Ayrıca işkence yasağı 15. Maddede sayılan çekirdek, yani hiçbir şart altında hiçbir şekilde sınırlandırılmayacak haklar kapsamında yer almakta ve “Birinci fıkra da belirlenen durumlarda da, savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında, kişinin yaşama hakkına, maddî ve manevî varlığının bütünlüğüne dokunulamaz;.. .” Hükmü yer almaktadır. Anayasal düzenlemenin yanı sıra, Türk Ceza Kanununda işkence ayrıca suç olarak kabul edilmiştir. TCK'nin 94. maddesinde; “Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan on iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur” denilmiştir. Öte yandan yine Türk Ceza Kanunun 95. Maddesi işkence suçunun ağırlaştırılmış hallerini düzenlemiştir: Uygulamada en çok karşılaşılan ihlallerden biri olan sorgulama ve gözaltı sırasındaki işkence durumları, Ceza

Muhakemeleri Kanunu'nun 148. Maddesinde de açıkça yasaklanmıştır: Madde hükmüne göre; "Şüphelinin ve sanığın beyanı özgür iradesine dayanmalıdır. Bunu engelleyici nitelikte kötü davranma, işkence, ilaç verme, yorma, aldatma, cebir veya tehditte bulunma, bazı araçları kullanma gibi bedensel veya ruhsal müdahaleler yapılamaz."

İç hukuktaki bu doğrudan düzenlemelerin yanı sıra Türkiye, işkence ve insanlık dışı muamele yasağıyla ilgili birçok uluslararası insan hakları sözleşmesine taraf olmuştur. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 3. maddesi, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 5. maddesi, BM Kişisel ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin 7. maddesi, İşkence ve Diğer Zalimane İnsanlık Dışı ya da Küçültücü Muamele ya da Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve İşkencenin ve İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Ceza ya da Davranışın Önlenmesine İlişkin Avrupa Sözleşmeleri Türkiye tarafından imzalanıp onaylanmıştır. Haliyle de Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 90. Maddesi gereği bu sözleşmeler de iç hukukun bir parçası olmuşlardır. Yargıtay bir çok kararında işkenceyle ilgili uluslararası sözleşmelere atıf yapmış ve bu sözleşmelerdeki kavramları ve kıstasları kullanmıştır. Manisalı Gençler Davası olarak bilinen davanın gerekçeli kararında Yargıtay işkenceyi; "bir kimseye, maddi ve manevi mahiyette eza verici hareketler" olarak tarif etmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi' de; *İncal / Türkiye*, 9 haziran 1998; *Ireland /United Kingdom*, 18 Ocak 1978; *Aksoy / Türkiye*, 18 Aralık 1996 gibi daha pek çok kararda işkence yasağının mutlak olduğunu, terör saikiyle işlenen suçların doğasından gelen güçlükler ve soruşturmanın gereklerinin de bireyin vücut bütünlüğüne müdahaleye gerekçe oluşturamayacağını belirtmiştir. Dolayısıyla işkence yasağının mutlak karakteri, evrenseldir . Türkiye'de, işkence suçunun ağırlığı ve çok boyutlu bir insan hakları ihlali olması nedeniyle, bu yasağın mutlak karakterine uygun şekilde pozitif ve negatif yükümlülüklerini eksiksiz şekilde yerine getirmek ve "işkenceye sıfır tolerans" sloganına gerçek anlamda uygun davranmak durumundadır.

Bu çerçevede;

- 1.Olayda adı geçen Z.İ hangi gerekçelerle ve kimin kararıyla gözaltına alınmıştır?
- 2.Z.İ hakkında herhangi bir yakalama emri bulunmakta mıdır? Yapılan işleme ilişkin bir tutanak düzenlenmiş midir? Tutanağın bir sureti Z.İ 'ye verilmiş midir?
3. Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nde belirtildiği üzere bu kişiye verilmek üzere "Yakalama ve Gözaltına Alma Tutanağı Şüpheli ve Sanık Hakları Formu" tanzim edilmiş midir? Örneği, Z.İ'ye verilmiş midir?
- 4.Gözaltına alma işleminin özellikle üniversite ortamında yapılmış olmasının amacı nedir?
5. Z.İ. gözaltına alınırken belli gruplara hedef gösterilmiş midir?

6. Z.İ 'nin gözaltına alındığına ilişkin Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şubesinde kayıt var mıdır? Yakınlarına haber verilmiş midir?

7. Z.İ sağlık kontrolünden geçirilmiş midir?

8. Sorguya ilişkin kamera kayıtları bulunmakta mıdır?

9. Z.İ. nin çıplak şekilde aranmasının nedeni nedir? Bu şekilde arama Ceza Muhakemesi Kanunu ve Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliğinin hangi hükümlerine dayanmaktadır?

10. Z.İ. serbest bırakıldıktan sonra neden hala takip edilmektedir?

11. Z.İ'nin uğramış olduğu telafisi güç zararın ve çekmekte olduğu acının giderilmesi için ne tür önlemler alınacaktır?

10.Sorguya katılan ve işkence yasağına aykırı davrandıkları iddia edilen güvenlik personelinin saptanması ve cezalandırılması için hangi işlemler yapılacaktır?

11.Bu ve benzer suça karışan güvenlik personelinin cezasız kaldığına ilişkin yaygın kanaatin aşılması için ve devletin etkin soruşturma yapma yükümlülüğünü eksiksiz yerine getirmesi için hangi önlemler alınmaktadır?

12.Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği personelin niteliği başlıklı 30. Maddesinde; “Bu Yönetmelikle kolluk kuvvetine verilen görevleri yerine getiren personelin eğitim görmüş olması gerekir.” Hükmü gereğince, bu konuda eğitim almış personel sayısı kaçtır? Avrupa İnsan Hakları İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planında konuya ilişkin herhangi bir program öngörülmüş müdür?

13. Bugün itibariyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine işkence yasağının ihlali iddialarıyla Türkiye aleyhine yapılmış şikayetlerin sayısı nedir? Bu başvurulardan, Türkiye aleyhine sonuçlanmış olanların sayısı nedir? Bu rakamlar önceki senelere göre artış göstermekte midir?